

Gezondheid en Sport in Rijswijk Uitvoeringsagenda 2020 - 2022

Inhoud

1. Het begin
2. Rijswijk
3. De thema's
  - 3.1 Iedereen kan meedoen
  - 3.2 Bewegen in de buitenruimte
  - 3.3 Vitale aanbieders
  - 3.4 Positieve sportcultuur
  - 3.5 Van jongs af aan vaardig in bewegen
  - 3.6 Rookvrije generatie
  - 3.7 Gezond gedrag
4. Ook belangrijk
  - 4.1 Organisatie rondom Uitvoeringsagenda
  - 4.2 Communicatie
  - 4.3 Financiën

1. Het begin

Het bestuur van de gemeente Rijswijk vindt een goede gezondheid van haar inwoners belangrijk. Voldoende beweging, gezond eten, niet roken en een matiger gebruik van alcohol worden daarom zoveel mogelijk gestimuleerd. Daarnaast wordt er ingezet op een nauwe samenwerking tussen volksgezondheid, zorg, welzijn, onderwijs & cultuur en sport & bewegen om mensen naar gezonder gedrag te begeleiden. Belangrijk is hierbij ook de voorbeeldfunctie die we als gemeentelijke organisatie vervullen. De gemeente heeft de wettelijke opdracht de gezondheid van de bevolking te bevorderen. Het gaat hierbij vooral om preventieve activiteiten.

Voor Rijswijk is de duidelijke verbinding tussen gezondheid en sport een nieuwe aanpak binnen het gezondheidsbeleid. Deze integrale aanpak is noodzakelijk om de ambities in het preventieakkoord waar te kunnen maken.

Eerder heeft de raad al kennis kunnen nemen van de nota Sport en Bewegen 2017-2021. In de nota wordt de visie en uitvoeringsrichting vanuit de rol en functie van de sportverenigingen voor de periode tot en met 2021 weergegeven.

De nota lokaal gezondheidsbeleid is in september 2019 vastgesteld door de raad. Na behandeling van de nota in de raad staan de uitgangspunten voor lokaal gezondheidsbeleid en de verbinding met sport vast. Deze samenwerking wordt verder verstrekt door het afsluiten van een lokaal sportakkoord.

Na het Nationaal Sportakkoord is er nu een Sportakkoord voor Rijswijk! Met dit Rijswijkse Sportakkoord willen we bereiken dat iedereen plezier in sport en bewegen kan hebben. Nu en in de toekomst. Ongehinderd, in een veilige en gezonde omgeving. Een leven lang. Als sporter, vrijwilliger of partner. Naast de acties die voortvloeien uit de Rijswijkse Nota Sport en Bewegen uit juni 2017, vormt dit Sportakkoord een mooie vervolgstap om te bereiken dat iedereen plezier in sport en bewegen kan hebben. Verschillende sportverenigingen hebben input geleverd voor de Nota Sport en Bewegen. Ook het Sportakkoord is tot stand gekomen door de inzet van verschillende partijen, van sportverenigingen tot maatschappelijke organisaties, van zorgaanbieders tot de gemeente.

De bijeenkomst Gezondheid en Sport van 9 september 2019 was met ruim 90 bezoekers een mooie aftrap voor het Sportakkoord. Mensen van verschillende organisaties hebben meegedacht over 7 thema's: Inclusief sporten en bewegen, Positieve sportcultuur, Duurzame sportinfrastructuur, Vitale aanbieders, Fitte jongeren, Rookvrije generatie en Gezond gedrag. De laatste 2 thema's worden meegenomen in de Uitvoeringsagenda Gezondheid en Sport. Eind september 2019 hebben we in kleinere groepen samen gekeken welke doelstellingen op dit moment het meest passend zijn bij de gemeente Rijswijk. Ook zijn er concrete ideeën besproken die kunnen bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen.

De doelstellingen en ideeën vanuit de nota Sport en Bewegen, het lokaal Sportakkoord en de nota lokaal gezondheidsbeleid komen samen in deze uitvoeringsagenda.

2. Rijswijk

De gemeente Rijswijk telt per 1 januari 2019 53.467 inwoners. De bevolking gaat sterk groeien. De verwachting is dat de bevolking groeit naar 63.608 inwoners in 2035. De groep jonger dan 20 jaar en de groep inwoners ouder dan 65 jaar groeien relatief het hardst. (Mulier Instituut 2018)

In Rijswijk zijn er 20,4 sportaccommodaties per 10.000 inwoners. Dit is vergelijkbaar met de gemeenten in de buurt. Alleen Den Haag scoort hier behoorlijk lager met 12,7 sportaccommodaties per 10.000 inwoners. (sportenbewegenincijfers.nl 2017)

Gemiddeld gezien voldoet 51,7% van de Nederlandse bevolking van 19 jaar en ouder aan de Beweegrichtlijnen. In Rijswijk is dat 51% (Gezondheidsmonitor 2016). Uit de Jongerenenquête (2015) blijkt dat 86% van de jongeren in Rijswijk niet voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen.

In Nederland doet gemiddeld 51,3% van de bevolking van 19 jaar en ouder minstens één keer per week aan sport. In Rijswijk is dat 49%. 74% van de 12 t/m 18 jarigen sportte in 2015 wekelijks bij een club of sportschool. 19% van de volwassenen in Rijswijk is lid van een sportschool. (sportenbewegenincijfers.nl 2016 en 2018)

Er zijn zo'n 45 sportverenigingen actief in de gemeente.

Gemiddeld is 25% van de Nederlandse bevolking lid van een of meerdere sportbonden. In Rijswijk is dat 19,7% (mensen met meerdere lidmaatschappen tellen maar één keer mee). Gezien de aankomende vergrijzing is het zaak dat verenigingen zich naast de jeugd ook steeds meer op de 65plussers gaan richten. (sportenbewegenincijfers.nl 2018)

In Rijswijk vindt 96% van de inwoners groen in de buurt belangrijk. (sportenbewegenincijfers.nl 2017)

Rijswijk scoort een 2,9 als het gaat om de beweegvriendelijkheid van de omgeving. Hoewel een 5 de hoogste score is, komt dit gemiddelde overeen met de gemiddelden van buurgemeenten. Hierbinnen scoort speelplekken een 3,5 en sportvoorzieningen een 4,7.

Van de volwassenen loopt 9% hard, 1% wandelt en 1% doet aan wielrennen. (sportenbewegenincijfers.nl 2016 en 2017)

Naast het beweeg- en sportaanbod zijn er diverse andere leefstijlfactoren die van invloed zijn op de (ervaren) gezondheid.

Volgens de Gezondheidsmonitor van de GGD Haaglanden (2016) beoordeelt 75% van de inwoners van Rijswijk (19 jaar en ouder) de eigen gezondheid als (zeer) goed.

Lokale speerpunten voor gezondheidsbeleid zijn:

- gezond gewicht
- gezond gedrag (roken, alcohol)

- kwetsbare inwoners (o.a. eenzaamheid, ouderen, jeugd).

Uit de gezondheidsmonitor van de GGD komen voor Rijswijk o.a. de volgende cijfers naar voren:

46% van de inwoners voldoet aan het advies geen of maximaal 1 glas alcohol per dag te drinken.

22% van de inwoners van Rijswijk van 19-64 jaar rookt, dit is vergelijkbaar met de rest van Nederland

40% van de inwoners van Rijswijk van 19 jaar en ouder voelt zich matig eenzaam, 1 op de 12 inwoners voelt zich zelfs (zeer) ernstig eenzaam.

3. De thema's

We activeren inwoners in Rijswijk en stimuleren om meer te bewegen en te gaan sporten. En dat doen we samen! Sport- en beweegaanbieders, onderwijs, zorg, welzijn, overheid en bedrijfsleven bundelen de krachten. We zorgen dat iedereen, van jong tot oud, mee kan doen. We nemen drempels weg en maken sport en bewegen zo vanzelfsprekend mogelijk. We haken aan bij bestaande initiatieven en zoeken naar mogelijkheden om nieuwe initiatieven te realiseren.

Samen werken we aan een Rijswijk waar iedereen gezond en sportief kan opgroeien, waar niemand aan de kant staat, waar we naar elkaar omkijken en waar sterke en vitale sport- en beweegaanbieders zorgen voor ontmoeting en ontspanning. En daar zijn we trots op!

Om dit te kunnen realiseren hebben we samen een aantal belangrijke doelstellingen benoemd. Doelstellingen waar we samen de schouders onder gaan zetten. Deze doelstellingen staan onder het kopje 'Wat willen we bereiken?' bij hoofdstuk 3.1. t/m 3.7.

De doelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's:

1. Iedereen kan meedoen
2. Bewegen in de buitenruimte
3. Vitale aanbieders
4. Positieve sportcultuur
5. Van jongs af aan vaardig in bewegen
6. Rookvrije generatie
7. Gezond gedrag

3.1 Inclusief sporten en bewegen - Iedereen kan meedoen

In Rijswijk is veel aanbod voor specifieke (kwetsbare) doelgroepen. Dit aanbod is echter niet bij iedereen bekend. Ook is niet duidelijk of dit aanbod voldoende is en voldoet aan de vraag.

Bewegen en sport moeten toegankelijk zijn voor iedereen. Zeker ook voor mensen met een minimum inkomen, mensen met een beperking, ouderen of andere specifieke doelgroepen. Bewegen heeft positieve effecten op de gezondheid en het opdoen van sociale contacten.

Wat willen we bereiken?

- Het sport- en beweegaanbod is voor alle inwoners en organisaties helder en wordt overzichtelijk gepresenteerd.
- Eenzaamheid wordt tegengegaan door de inzet van sport en bewegen.
- Het sport- en beweegaanbod is bereikbaar en toegankelijk voor ouderen en kwetsbare inwoners (inclusief sporten).

Hoe gaan we dat doen?

Stap 1: Breng de verschillende kwetsbare groepen in beeld.

Stap 2: Breng de vraag naar de sport- en beweegbehoefte onder ouderen en kwetsbare groepen in beeld. Neem ook de vraag mee hoe het sport- en beweegaanbod het best gepresenteerd kan worden, waar rekening mee gehouden moet worden qua bereikbaarheid en toegankelijkheid. Houd er rekening mee dat het echt inclusief aanbieden van activiteiten vaak niet mogelijk is, omdat het aanbod voor de verschillende doelgroepen erg kan afwijken.

Stap 3: Breng het sport- en beweegaanbod voor ouderen en kwetsbare groepen in beeld.

Stap 4: sportverenigingen, overige sport- en beweegaanbieders en andere partners kijken samen hoe het best aan de vraag van ouderen en kwetsbare groepen voldaan kan worden; welke hiaten zijn er / hoe kunnen bestaande activiteiten beter op elkaar worden afgestemd / welke knelpunten zijn er binnen het bestaande aanbod en hoe kunnen die worden opgelost?

Inclusief sporten en bewegen - Iedereen kan meedoen – Wat, wie en budget?

Wat	Wie	Budget	Wanneer beginnen
Sportakkoord			
In beeld brengen van kwetsbare groepen door langs te gaan bij aanbieders /partijen die werken met kwetsbare groepen.	Gemeente en Sportief Advies – Happy Fit: iedereen kan sporten (gaan samen langs), maatschappelijke partners, zorgaanbieders	Uit extra claim in 1 ^e halfjaarrapportage (zie blz. 27)	2020
In beeld brengen van de vraag naar de sport- en beweegbehoefte onder ouderen en kwetsbare groepen door langs te gaan bij aanbieders /partijen die werken met kwetsbare groepen. Ook wordt gekeken naar bereikbaarheid en toegankelijkheid.	Gemeente en Sportief Advies – Happy Fit: iedereen kan sporten (gaan samen langs), maatschappelijke partners, zorgaanbieders, Welzijn Rijswijk	Uit extra claim in 1 ^e halfjaarrapportage (zie blz. 27)	2020
Sportverenigingen, sport- en beweegaanbieders en andere partners leggen de vraag van ouderen en kwetsbare groepen en het aanbod naast elkaar. Gekeken wordt of het huidige aanbod volstaat en wat de hiaten zijn. Via de Sportservices kunnen bijvoorbeeld de workshops ‘sporten voor 50+’ of ‘sporten voor gehandicapten’ worden ingezet.	Gemeente, Sportief Advies – Happy Fit: iedereen kan sporten, sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders, Welzijn Rijswijk, zorgverleners met een sport- en beweegaanbod Adviseur Lokale Sport (vraagt Sportservices aan)	Uit extra claim uit 1 ^e halfjaarrapportage (zie blz. 27) + Sportservices + € 4.000,- (startbudget om verschillend aanbod te realiseren)	2020
Stimuleer ontmoetingen waarbij bewogen wordt; wandelen, fietsen, tuinieren etc. leveren ook een bijdrage aan een gezonde leefstijl. Bewegen is meer dan sporten alleen.	Sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders, Welzijn Rijswijk, Sportief Besteed Groep, gemeente, GGD (kan meedenken hoe zo’n campagne eruit moet zien).	€ 5.000,- (voor een campagne)	2020
Sporten combineren met gezamenlijk iets drinken/eten na afloop (sociale contacten).	Sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders, GGD (kan meedenken hoe een gezonde leefstijl tijdens deze activiteiten gestimuleerd kan worden)	Bestaand budget	2020
Het sport- en beweegaanbod (zowel bij sportaanbieders, welzijnsorganisaties en zorgverleners zoals fysiotherapeuten) is voor alle inwoners en organisaties helder en wordt overzichtelijk gepresenteerd.	Gemeente, sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders, Kompaan (ipad voor ouderen), Adviseur Lokale Sport	In combinatie met sociale kaart zie 3.3	2020
Regelmatige aandacht door gemeente en Sportraad voor specifieke doelgroepen.	Gemeente, Sportraad Rijswijk, Groot Rijswijk (themapagina 1 x per 6 weken)	Bestaand budget	2020
Zet een professional in om ouderen en de kwetsbare groepen te begeleiden naar een beweeg- of sportaanbod (Beweegregiseur/Sport MEE).	Gemeente, Welzijn Rijswijk, zorgverleners, wijkverpleegkundigen, flatcoach (doorverwijzers)	€ 23.000,- (vanaf 2021 aangevuld naar	2021

		€ 30.000,- vanuit de Uitvoeringsagenda Gezondheid en Sport)	
Zorgverleners, seniorenadviseurs en de flatcoach van Welzijn Rijswijk wijzen eenzame inwoners op de beweegmogelijkheden die er zijn in Rijswijk.	Zorgverleners, Welzijn Rijswijk, woningbouwcoöperaties	Bestaand budget	2020
Nota Sport en Bewegen			
Extra impuls Happy Fit	Gemeente, Sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders, Haaglanden Beweegt, Welzijn Rijswijk, scholen, diëtisten, GGD, fysiotherapeuten, huisartsen.	€ 10.000	2020 en 2022
Gemeente neemt actief deel aan samenwerkingsverband inclusief sporten en bewegen WMO regio Haaglanden	Gemeente, WMO regio Haaglanden	€ 5.000,-	2020
Als impuls voor de breedtesport maken we gebruik van de topsport(beleving). Verenigingen worden ondersteund bij de organisatie van open toegankelijke toernooien.	Gemeente en sportverenigingen	€ 20.000,-	2020 - 2022

3.2 Duurzame sportinfrastructuur - Bewegen in de buitenruimte

De openbare ruimte is beweegvriendelijk ingericht, zodat sporten en bewegen hier vanzelfsprekend is. Dit onder andere door het verbinden van groene gebieden binnen en buiten de stad en het bieden van voldoende ruimte om het vrije buitenspelen te bevorderen, bijvoorbeeld door het openbaar toegankelijk maken van beweegvriendelijke plekken.

Wat willen we bereiken?

- Er zijn voldoende kwalitatief goede en uitdagende speel- en beweegplekken voor jong en oud in alle wijken. Bij de inrichting wordt rekening gehouden met minder validen.
- De openbare ruimte is beweegvriendelijk ingericht, zodat sporten en bewegen hier vanzelfsprekend is.
- Het vrije buitenspelen wordt bevorderd.

Hoe gaan we dat doen?

- Voor de leeftijdscategorie tot 12 jaar en vanaf 65+ beweeg- en spelmogelijkheden dichtbij huis aanbieden.
- Openbare speelplekken bij sportverenigingen.
- Er worden structureel en regelmatig begeleide activiteiten georganiseerd op speelplekken.

Duurzame sportinfrastructuur - Bewegen in de buitenruimte – Wat, wie en budget?

Wat	Wie	Budget	Wanneer beginnen
Sportakkoord			
Kijk ook naar mogelijkheden op sportparken en schoolpleinen.	Gemeente, sportverenigingen met een buitensportvoorziening, overige sport- en beweegaanbieders, scholen, fondsen	Bestaand budget	2020
Sportclinics/trainingen op openbare beweegplekken zoals het Cruiff Court, openbare schoolpleinen en openbare velden bij sportparken.	Sportverenigingen, scholen, overige sport- en beweegaanbieders, Haaglanden Beweegt	Bestaand budget	2020
Jongerenwerkers en (een deel van de) combinatiefunctionarissen gebruiken de openbare beweegplekken in de buitenruimte voor hun activiteiten en brengen mensen zo op ideeën hoe je in de buitenruimte kan bewegen.	Haaglanden Beweegt, Welzijn Rijswijk, scholen, sportverenigingen, overige sport- en beweegaanbieders	Bestaand budget	2020
Maak, waar mogelijk een Krajicek Playground zodat je gebruik kan maken van scholarshippers en het aanvullende aanbod vanuit de Krajicek Foundation.	Gemeente, Sportief Besteed Groep, sportverenigingen met een buitensportvoorziening	€ 3.000,- (voor ontwerpen en maken borden)	2021
Aanleggen van een wandel-/hardlooproutte met obstakels door heel Rijswijk waarbij je vanuit elke wijk kan aanhaken. Langs mooie plekken in Rijswijk.	Gemeente	€ 50.000,- (is reeds budget voor binnen de gemeente)	2019

3.3 Vitale aanbieders

Onze sport- en beweegaanbieders zijn een belangrijke pijler in het Sportakkoord. Er zit veel kracht bij onze aanbieders, maar de rol van de vereniging verandert. Daar hoort een aangepaste manier van verenigen en besturen bij. Vernieuwen, samenwerken, maatschappelijk ondernemen, ander aanbod, veilig sportklimaat, gezonde sportkantines, rookvrije sportterreinen enzovoort. Om dit te kunnen bereiken, is er een solide en sterke basis nodig om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen.

De ambitie is om alle typen aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig te maken. De financiële en organisatorische basis wordt op orde gebracht zodat aanbieders hun vizier kunnen richten op een passend aanbod en op passende bindingsvormen.

Wat willen we bereiken?

- Meer vrijwilligers bij de sportverenigingen.
- Groei van het (geschoolde) verenigingskader.
- Sportverenigingen zijn in staat zijn om een zelfstandig verdienvermogen te creëren.
- Innovatie van het aanbod en andere vormen van lidmaatschap.
- Groei van het aantal leden.
- Er is een (digitale) plek waar sport- en beweegaanbod inzichtelijk is.
- Er is een netwerk waarin verschillende bij het Sportakkoord Rijswijk betrokken partijen samenwerken.
- Sportaccommodaties worden beter en voor meerdere doeleinden benut waardoor lokale sportverenigingen makkelijker een maatschappelijke rol kunnen vervullen.

Hoe gaan we dat doen?

- Goede opleidingen en begeleiding van vrijwilligers.
- Samenwerking tussen commerciële en niet-commerciële sport- en beweegaanbieders.
- Sportverenigingen zijn aanbieder van sport voor iedereen (alle doelgroepen).
- Versterken en verbreden van sportondersteuning.

Vitale aanbieders – Wat, wie en budget

Wat	Wie	Budget	Wanneer beginnen
Sportakkoord			
Verenigingsondersteuner voor alle verenigingen in Rijswijk	Gemeente	Uit Fte uitbreiding combinatie-functionaris	2020
<p>De door de Sportraad georganiseerde bijeenkomsten voor sportverenigingen inzetten voor de samenwerking.</p> <p>Samenwerking moet aantoonbaar resultaat opleveren; uitwerken van concrete acties en vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe verwerf je geschoold kader? - Hoe zorgen we voor meer vrijwilligers (beleid bundelen?)? <p>Succesfactoren delen, ook van buiten de gemeente (sprekers uitnodigen).</p>	<p>Gemeente en Sportraad (regelen de praktische kant van de samenwerking / ontmoetingen; 2 x p/j)</p> <p>Sportverenigingen, overige sport- en beweegaanbieders, bedrijfsleven, scholen, kinderopvang, zorgaanbieders(organisaties), maatschappelijke partners, wijk- en buurtverenigingen (bepalen de inhoud)</p> <p>Adviseur Lokale Sport (vraagt Sportservices aan)</p>	€ 4.000,- (o.a. voor inhuur externe sprekers) + Sportservices	2020
Vrijwilligersmanagement (inspiratiesessie, workshop of procesbegeleiding en online module)	Adviseur Lokale Sport (vraagt de bijscholing aan), gemeente, Vrijwilligerscentrum Rijswijk, sportverenigingen	Via Sportservices	2020
Vrijwilligerscentrum Rijswijk: wat doen ze al en hoe kunnen ze hun diensten beter afstemmen op de vraag van de sportverenigingen? (wordt ook verder uitgewerkt in de Brede Welzijnsnota)	Vrijwilligerscentrum Rijswijk, Gemeente, sportverenigingen	Bestaand budget	2020

Nota Sport en Bewegen			
Digitale activiteitenkalender in aanvulling op Sociale Kaart	Gemeente (bedrijfscontactfunctionaris gemeente zou overzicht van alle bedrijven moeten hebben), sportverenigingen, overige sport- en beweegaanbieders.	€ 10.000,- (2020) € 5.000 (2021-2022)	2020 - 2022
Vanuit de gebruikers van sportaccommodaties bestaat de vraag naar een transparant tariefensysteem. Geïnterviewd is hoe de situatie nu is. De vervolgstap is het in beeld krijgen hoe het in de toekomst anders kan. De uitwerking van verschillende scenario's en het komen tot een voorstel hoe het tariefensysteem zo transparant en rechtvaardig mogelijk kan worden opgesteld is het volgende punt van actie. Ook een regionale inventarisatie en vergelijking met gemeenten in de regio vormt input voor de vraag of aanpassing in het tariefensysteem wenselijk is.	Gemeente, sportverenigingen en regio gemeenten	€ 10.000,-	2021
Buurthuis van de toekomst / Open vereniging De bestemming van sportaccommodaties, zoals die in bestemmingsplannen is vastgesteld, vormt momenteel een hindernis in de bevoegdheid om bijvoorbeeld aan een sportkantine een maatschappelijke functie te verlenen. In de huidige situatie is het aan verenigingen zelf om een aanvraag tot wijziging van bestemming te doen en draaien zij zelf op voor de eventuele kosten die hiervoor gemaakt worden. Om de stap naar maatschappelijk verenigen voor verenigingen te vergemakkelijken, is het initiatief om vanuit de gemeente met een voorstel te komen wat de wijziging in bestemmingsplan(nen) gaat kosten in tijd en geld. In andere woorden betekent dit de bestaande regelgeving met betrekking tot sport in kaart brengen en deze afstemmen op nieuwe ontwikkelingen. De Sportraad is hierin sparringpartner voor de gemeente. De gemeente ondersteunt de betrokken partijen actief bij het aanvragen van vergunningen voor breed uitgezette activiteiten gericht op sport en bewegen.	Gemeente, sportverenigingen en sportraad	€ 20.000,-	2020

3.4 Positieve sportcultuur

Plezier in sport is het fundament voor een leven lang sporten en bewegen. Winnen en verliezen horen bij de sport en dat kan leiden tot spanningen. Dit mag echter nooit ten koste gaan van het plezier van de sporter, het sportende kind en kwetsbare groepen. Uitsluiting, intimidatie en discriminatie gaan we tegen. Dat vraagt aandacht van iedereen en om ondersteuning van bestuurders, trainers, begeleiders en ouders om dit klimaat te creëren. Dit alles met als doel de jeugd langer aan de sport te binden en de kans te vergroten dat zij op latere leeftijd actief blijven binnen een sportvereniging als sporter en als vrijwilliger.

Wat willen we bereiken?

- Het is de norm voor trainers, leraren en instructeurs om het welzijn van het kind boven winst te stellen.
- Ouders en verzorgers langs de lijn zijn positieve supporters.
- Iedereen voelt zich welkom bij de sportvereniging.
- Vrijwilligers zijn het visitekaartje van de vereniging.

Hoe gaan we dat doen?

- Kinderen worden goed en positief begeleid en getraind waardoor ze met plezier sporten. Fun in de sport staat voorop.
- Sportorganisaties hebben trainers met de juiste skills om het sporten zo goed, leuk en veilig mogelijk aan te bieden.
- Duidelijke normen en waarden die voor alle verenigingen gelijk zijn en waar iedereen zich aan houdt.
- Agressie en intimidatie langs de lijn worden uitgebannen.
- Iedereen moet zich welkom en thuis voelen bij de verschillende sportverenigingen; er heerst een positieve cultuur en iedereen krijgt gelijke kansen.

Positieve sportcultuur – Wat, wie en budget?

Wat	Wie	Budget	Wanneer beginnen
Sportakkoord			
Masterclass over waarden, normen, bewustwording, respect.	Gemeente, Adviseur Lokale Sport (vraagt de masterclass aan), sportverenigingen	Via Sportservices	2020
Alle verenigingen hebben beleid op het gebied van een veilig sportklimaat.	Gemeente, sportverenigingen, Sportbonden, Sportraad	Via Sportservices	2020
Duidelijke normen en waarden (op bord bij ingang verenigingen) voor alle verenigingen gelijk waar iedereen zich aan houdt.	Sportverenigingen	€ 3.000,- (voor ontwerpen en maken borden)	Lanceren tijdens de Nationale sportweek 2020
Nieuwe leden / ouders van nieuwe leden worden goed ontvangen. Er wordt uitgelegd wat de vereniging doet/waar de vereniging voor staat, hoe het werkt binnen de vereniging en wat er van de leden/ouders van de leden wordt verwacht. Vaste contactpersoon binnen de vereniging voor de nieuwe (ouders van) leden. Het Welkom op de Club gastvrijheidsspel (van Start 2 Create) kan hierbij helpen.	Sportverenigingen	€ 200,- (voor 5 spellen)	2020
Leden worden goed geïnformeerd over wat er speelt binnen de vereniging.	Sportverenigingen	Bestaand budget	2020
Organiseer als vereniging regelmatig feesten en andere activiteiten zodat de sfeer binnen de vereniging informeel is.	Sportverenigingen	Bestaand budget	2020
Ouders aanmoedigen positieve supporters te zijn: - Lang leve de sportouder (thema-avond) - Uitdelen flyers langs de lijn of een andere manier om de regels duidelijk te maken en aanspreken op elkaars gedrag.	Lokale Adviseur Sport (vraagt thema-avond aan), sportverenigingen, ouders van jeugdleden, jeugdleden	Via Sportservices + € 1.500,- (ontwerpen en drukken materiaal)	2020
Inspiratie, begeleiding of ondersteuning voor trainers en coaches hoe je om kunt gaan met positief coachen.	Adviseur Lokale Sport (vraagt de Sportservice aan), sportverenigingen	Via Sportservices	2020
Inspiratie, begeleiding of ondersteuning voor bestuurders hoe je om kunt gaan met een positieve sportcultuur op de vereniging en wat de rol van de bestuurder daarin is.	Adviseur Lokale Sport (vraagt de Sportservice aan), sportverenigingen	Via Sportservices	2020
Goed voorbeeld doet volgen: de wethouder sport van Rijswijk benoemt successen, positiefste team/club award en zet het team/de club in het zonnetje.	Gemeente en sportverenigingen	€ 6.500,-	2020

3.5 Van jongs af aan vaardig in bewegen

Spelen en bewegen is minder vanzelfsprekend geworden in het dagelijks leven van kinderen. De bewegingsvaardigheid van kinderen is de laatste jaren achteruit gegaan. Uit onderzoek blijkt dat het belangrijk is dat motorische vaardigheden van belang zijn voor het ontwikkelen van een actieve leefstijl en het voorkomen van chronische aandoeningen. Dit thema vraagt met nadruk om samenwerking tussen de sectoren onderwijs, kinderopvang, zorg, welzijn en sport & bewegen.

Wat willen we bereiken?

- Meer basisscholen hebben een gezondheidsbeleid met aandacht voor voeding en beweging.
- We streven er naar dat meer jongeren (12 t/m 18 jaar) in Rijswijk aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (minimaal 1 uur per dag bewegen) voldoen.
- Kinderen en ouders zijn zich bewust van een gezonde en actieve leefstijl.

Hoe gaan we dat doen?

De aanpak wordt nog verder uitgewerkt in overleg met relevante partners.

Van jongs af aan vaardig in bewegen – Wat, wie en budget?

Wat	Wie	Budget	Wanneer beginnen
Sportakkoord			
Samen met de partners vanuit onderwijs kijken hoe we de doelstellingen kunnen bereiken. Budget is een startbudget om direct in 2020 al een aantal acties uit te kunnen voeren.	Werkgroep: Scholen, Kinderopvang, Gemeente, Haaglanden Beweegt, Welzijn Rijswijk (jongerenwerk), Gezonde School-adviseur/Gezonde Kinderopvang (GGD), sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders	€ 6.500,-	2020
Sportclinics/trainingen op het Cruiff Court en andere openbare speelplekken en meedoen aan landelijke events (zoals Krajicek events, Danone cup).	Sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders, Haaglanden Beweegt, Welzijn Rijswijk, scholen	Bestaand budget	2020
Ontwikkel activiteiten met en voor jongeren (zoals de Rijswijk de Baas voetbaltoernooien).	Haaglanden Beweegt, Welzijn Rijswijk (jongerenwerk), sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders	€ 4.000,- (2 projecten per jaar)	2021
Bewegen met gamen	Sir Winston fun & games (kerngroep gaat in gesprek met deze partij)	Bestaand budget	2021
Bij het Strandwalfestival kan de jeugd kennismaken met al het sport- en beweegaanbod uit Rijswijk bijvoorbeeld door een sportstempelkaart. Als je tijdens het festival bij 5 sport-/beweegaanbieders een proefles hebt gedaan, ontvang je een sportieve/gezonde gadget.	Gemeente, sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders, Sportief Besteed Groep	Bestaand budget	2020

3.6 Rookvrije Generatie

Roken is de belangrijkste oorzaak van ziekte en sterfte in Nederland. Niet alleen roken zelf is schadelijk voor de gezondheid, ook meeroken heeft schadelijke gevolgen voor de gezondheid. Het voorkomen dat jongeren gaan roken en dat mensen worden blootgesteld aan tabaksrook uit de omgeving is naast stoppen met roken belangrijk.

Het belangrijkste speerpunt uit het Preventieakkoord is dat er in 2040 sprake moet zijn van een volledig rookvrije generatie. Doel is dat over 20 jaar geen enkel kind meer begint met roken.

Wat willen we bereiken?

- Kinderen worden niet blootgesteld aan meeroken;
- Voorkomen wordt dat kinderen en jongeren beginnen met roken;
- Rokers krijgen ondersteuning bij het stoppen met roken.

Hoe gaan we dat doen?

- We sluiten als gemeente actief aan bij de Rookvrije Generatie;
- Geven van voorlichting over de schadelijke gevolgen van roken (;
- We zetten in op rookvrije sportverenigingen en geven als gemeente het goede voorbeeld met rookvrije gebouwen;

Rookvrije Generatie – Wat, wie en budget?

Wat	Wie	Budget	Wanneer beginnen
Beschikbaar stellen (bekostigen) van borden die rookvrije terreinen en gebouwen markeren	Gemeente	€ 7.500	2020
Actief aansluiten bij Rookvrije Generatie (lidmaatschap)	Gemeente	n.v.t.	2020
Alle locaties gemeente Rookvrij (Stadhuis, WSP en CJG)	Gemeente		2020
Voorlichtingscampagnes (incl. stoptober)	Gemeente	€ 2.500	2020
Alle sportverenigingen rookvrij	Gemeente i.s.m. sportverenigingen	€ 5.000 p.j.	2021
Regulier lesaanbod vanuit programma “Gezonde School”	GGD	Bestaand budget	2020

3.7 Gezond gedrag

Naast overgewicht en te weinig bewegen zijn er diverse andere leefstijlfactoren die van invloed zijn op de (ervaren) gezondheid.

De gezondheidsrisico's van roken zijn als apart onderwerp behandeld, andere factoren zijn:

- Overmatig alcoholgebruik, vooral schadelijk voor jongeren. Een belangrijk speerpunt uit het Preventieakkoord omdat hier veel gezondheidswinst valt te behalen;
- Gezonde voeding, voor veel mensen is nog onduidelijk wat o.a. gezonde voeding is, wat een normale portiegrote is en wat verantwoorde tussendoortjes zijn. In samenwerking met bijv. scholen, diëtisten en huisartsen valt hier gezondheidswinst te behalen;
- Kwetsbaarheid van inwoners, een opeenstapeling van lichamelijke en/of sociale componenten waardoor de kans op ernstige gezondheidsproblemen toeneemt. Dit geldt voor zowel ouderen als jongeren/volwassenen. De ambities en doelstellingen m.b.t. kwetsbare inwoners en eenzaamheid worden verder uitgewerkt in de brede welzijnsnota, later dit jaar.

Wat willen we bereiken?

- Jongeren en volwassenen zijn zich bewust van de gezondheidsrisico's van overmatig drinken en gaan verantwoordelijk om met alcohol;
- Inwoners van Rijswijk weten waar zij in Rijswijk terecht kunnen voor sporten, bewegen, voorlichting en hulp om zo gezond mogelijk te kunnen leven;
- Meer mensen weten wat gezonde voeding is en hoe zij hiermee hun gezondheid kunnen verbeteren.

Hoe gaan we dat doen?

- We geven actief voorlichting over de risico's van overmatig alcoholgebruik (o.a. landelijke IkPas-campagne);
- I.s.m. diverse partijen ontwikkelen we voorlichtingsmateriaal en lesaanbod over gezonde voeding voor alle doelgroepen;
- Een activiteitenprogramma (Happy Fit) wordt ontwikkeld i.s.m. diverse partijen om voor alle doelgroepen in Rijswijk sporten en bewegen mogelijk te maken;
- We ontwikkelen een goede, complete Sociale Kaart die alle inwoners van Rijswijk inzicht geeft in beweegaanbod en andere activiteiten die een gezonde leefstijl bevorderen.

Gezond Gedrag – Wat, wie en budget?

Wat	Wie	Budget	Wanneer beginnen
Door ontwikkelen Happy Fit-programma	Gemeente, Sportverenigingen en overige sport- en beweegaanbieders, Haaglanden Beweegt, Welzijn Rijswijk, scholen, diëtisten, GGD, fysiotherapeuten, huisartsen.	€ 50.000	2020 - 2022
Ontwikkelen voorlichtingsmateriaal en lesprogramma over gezonde voeding i.c.m. programma “gezonde sportkantine”	Gemeente, sportverenigingen, Haaglanden Beweegt, diëtisten, Welzijn Rijswijk, scholen, GGD en huisartsen	€ 10.000	2020 - 2022
Ontwikkelen complete en overzichtelijke Sociale Kaart (mogelijk ook via app). Het belangrijkste punt dat veel partners hebben genoemd is een gebrek aan een goed overzicht van alle activiteiten / aanbod op het gebied van sport en gezondheid. Er is al veel aanbod dat bij veel potentiële gebruikers niet bekend is. Met het nieuwe aanbod dat in het kader van het sportakkoord en de uitvoeringsagenda wordt ontwikkeld wordt een goede, complete Sociale Kaart nog belangrijker. In 2020 zal het budget besteed worden aan het implementeren van een Sociale Kaart. Vanaf 2021 zal jaarlijks budget nodig zijn voor onderhoud / abonnement.	Gemeente	€ 35.000	2020 – 2022
Zet een professional in om ouderen en de kwetsbare groepen te begeleiden naar een beweeg- of sportaanbod (Beweegmakelaar/Sport MEE).	Gemeente, Welzijn Rijswijk, zorgverleners, wijkverpleegkundigen, flatcoach (doorverwijzers)	€ 7.500 vanuit middelen verbinding sport en gezondheid	2021 - 2022
Regulier lesaanbod vanuit programma “Gezonde School”	GGD	Bestaand budget	2020

Toelichting m.b.t. Happy Fit:

Happy Fit! is in eerste instantie bedacht om een gezonde leefstijl voor de jeugd van 4 tot 12 jaar te stimuleren, maar is tussen 2016 en 2018 uitgegroeid tot een stimulans voor een gezonde leefstijl voor alle Rijswijkers. Het project had als doel om een impuls te geven aan de lokale volksgezondheid waarbij er samenwerking heeft plaatsgevonden tussen verschillende partijen die actief zijn op het terrein van gezondheid.

In 2019 is Happy Fit nog een jaar verlengd in afwachting van de nieuwe nota Lokaal Gezondheidsbeleid en deze uitvoeringsagenda.

Omdat Happy Fit een bekende naam is geworden en er waardevolle samenwerkingsrelaties tussen diverse partijen zijn ontstaan, wordt Happy Fit voortgezet. Het budget voor een compleet activiteitenprogramma is beperkt t.o.v. voorgaande jaren, samen met betrokken partners zal dus gewerkt moeten worden aan een nieuwe, meer efficiënte werkwijze.

Belangrijke onderwerpen die aan de orde moeten komen om een goedlopend programma neer te zetten zijn:

- Welke thema's/activiteiten worden per jaar ontwikkeld?;
- Waar ligt de coördinatie van de activiteiten (incl. communicatie en verantwoording)?;
- Hoe kunnen activiteiten geborgd worden, zodat ze blijven voortbestaan zonder financiële impuls vanuit Happy Fit?;
- Hoe kunnen we slimme verbindingen maken tussen bestaande initiatieven/activiteiten van diverse partijen?;

4. Ook belangrijk

4.1 Organisatie rondom Uitvoeringsagenda

Deze uitvoeringsagenda inclusief sportakkoord geeft een extra impuls aan gezondheid, sport en bewegen in Rijswijk. Met de betrokken partners gaan we per thema aan de slag om vervolg te geven aan de gemaakte afspraken. We zijn gezamenlijk verantwoordelijk!

Bij Happy Fit hebben we ervaring opgedaan in de samenwerking met diverse partners met diverse achtergronden.

Dit was een grote groep partners waarvan een vertegenwoordiging als werkgroep of kernteam aan de slag ging met specifieke opdrachten of uitwerkingen.

Ook nu zal weer gewerkt worden met een nog samen te stellen kernteam van betrokken partners

Om alle partners betrokken te houden zal jaarlijks minimaal één bijeenkomst worden georganiseerd die in het teken staat van de afspraken die gemaakt zijn binnen het sportakkoord en de uitvoeringsagenda.

Het kernteam organiseert deze bijeenkomst. Hierbij blikken we terug en kijken we vooruit. We bepalen gezamenlijk nieuwe focusgebieden en speerpunten.

Regelmatig worden partners bijgepraat over relevante ontwikkelingen en resultaten van de uitvoeringsagenda.

De coördinatie voor de uitvoeringsagenda en het Sportakkoord ligt bij het kernteam. Vanuit het kernteam worden de thema's, doelstellingen en acties die zijn benoemd, gecoördineerd en gemonitord. Ook kijkt het kernteam per actie wie de trekker wil zijn. Tevens houdt het kernteam zicht op de financiën.

4.2 Communicatie

Om zoveel mogelijk inwoners, partners en verenigingen in Rijswijk in beweging te brengen, is communicatie van groot belang. De bekendheid, bereikbaarheid en zichtbaarheid van de uitvoeringsagenda en het Sportakkoord willen we vergroten via de websites van de partners, social media van de partners en via de gemeentelijke kanalen. De nieuwe te ontwikkelen Sociale Kaart zal hier ook een belangrijke rol in vervullen.

4.3 Financiën

De uitvoeringsagenda bestaat uit twee 2 gedeeltes: de acties en bijbehorende middelen die bij het Sportakkoord horen en de acties en bijbehorende middelen verbonden aan het lokaal gezondheidsbeleid en de verbinding met sport. In onderstaande tabellen is deze onderverdeling ook gemaakt omdat het twee financiële stromen zijn.

Uitvoeringsbudget Sportakkoord

De gemeente Rijswijk ontvangt met het Sportakkoord in 2020 en 2021 uitvoeringsbudget van het Rijk. Hiermee kunnen acties en speerpunten uit het Sportakkoord worden opgepakt. Het gaat om een jaarlijks budget van € 30.000,-. In onderstaand overzicht is aangegeven hoe het uitvoeringsbudget per jaar verdeeld gaat worden. Het geld wordt beheerd door het kernteam. Ideeën/plannen worden dan ook bij het kernteam ingebracht. Geld kan direct worden overgemaakt aan de uitvoerende partijen (hoeft niet in subsidievorm). Zij leggen verantwoording af aan het kernteam. Het kernteam communiceert naar alle spelers (zijn de ondertekenaars van het Sportakkoord) over de inzet van het budget. Wanneer er budget over is, is het aan de spelers om te kijken welke wensen er liggen.

	2020			2021	
	Wat	Budget		Wat	Budget
Iedereen kan meedoen	Sportverenigingen, overige sport- en beweegaanbieders en andere partners leggen de vraag van ouderen en kwetsbare groepen en het aanbod naast elkaar.	€ 4.000,-	Iedereen kan meedoen	Zet een professional in om ouderen en de kwetsbare groepen te begeleiden naar een beweeg- of sportaanbod.	€ 23.000,-
	Stimuleer ontmoetingen waarbij bewogen wordt.	€ 5.000,-			
Bewegen in de buitenruimte			Bewegen in de buitenruimte	Maak, waar mogelijk, van openbare speelplekken een Krajicek Playground.	€ 3.000,-
Vitale aanbieders	De door de Sportraad georganiseerde bijeenkomsten voor sportverenigingen inzetten voor de samenwerking.	€ 4.000,-			
Positieve sportcultuur	Duidelijke normen en waarden (op bord bij ingang verenigingen) voor alle verenigingen gelijk waar iedereen zich aan houdt.	€ 3.000,-			
	Welkom op de Club gastvrijheidsspel (van Start 2	€ 200,-			

	Create).				
	Ouders aanmoedigen positieve supporters te zijn.	€ 1.500,-			
	Goed voorbeeld doet volgen: de wethouder sport van Rijswijk benoemt successen, positiefste team/club award en zet het team/de club in het zonnetje.	€ 6.500,-			
Van jongs af aan vaardig in bewegen	Startbudget	€ 6.500,-		Ontwikkel activiteiten met en voor jongeren (zoals de Rijswijk de Baas voetbaltoernooien).	€ 4.000,-
	TOTAAL	€ 30.700,-		TOTAAL	€ 30.000,-

Uitvoeringsbudget Lokaal gezondheidsbeleid en verbinding met sport

In september 2019 heeft de raad de nota lokaal gezondheidsbeleid 2019 – 2022 vastgesteld. De nu voorliggende uitvoeringsagenda Sport en Gezondheid is hierop het vervolg en tot stand gekomen met input van partners in de stad op het gebied van sport en gezondheid.

Met deze uitvoeringsagenda wordt praktische uitvoering gegeven aan de doelstellingen uit deze nota en wordt de daadwerkelijke verbinding gemaakt tussen sport en gezondheid. Het benodigde budget van € 110.000 voor de uitvoeringsagenda is toegekend met de reguliere begrotingscyclus 2020 – 2023. Naast de gevraagde € 110.000 is er voor 2020 nog € 65.000 beschikbaar voor de uitvoering van de nota Sport en Bewegen. Dit budget is € 35.000 in 2021 en 2022. Hiermee komt het totale budget voor lokaal gezondheidsbeleid en de verbinding met sport op € 175.000 voor 2020 en € 145.000 voor 2021-2022.

	2020		2021		2022	
	Wat	Budget	Wat	Budget	Wat	Budget
Rookvrije Generatie	Borden om rookvrije terreinen en gebouwen te markeren	€ 7.500				
	Voorlichtingscampagnes incl. Stoptober	€ 2.500	Voorlichtingscampagnes incl. Stoptober	€ 2.500	Voorlichtingscampagnes incl. Stoptober	€ 2.500

	Sportverenigingen Rookvrij	€ 5.000	Sportverenigingen Rookvrij	€ 5.000	Sportverenigingen Rookvrij	€ 5.000
Gezond Gedrag	Happy Fit-programma	€ 50.000	Happy Fit-programma	€ 50.000	Happy Fit-programma	€ 50.000
	Voorlichting en lessen gezonde voeding	€ 10.000	Voorlichting en lessen gezonde voeding	€ 10.000	Voorlichting en lessen gezonde voeding	€ 10.000
	Sociale Kaart	€ 35.000	Sociale Kaart	€ 35.000	Sociale Kaart	€ 35.000
			Beweegmakelaar (aanvulling op sportakkoord)	€ 7.500	Beweegmakelaar (aanvulling op sportakkoord)	€ 7.500
Nota Sport en Bewegen	Extra impuls Happy Fit	€ 10.000			Extra impuls Happy Fit	€ 10.000
	samenwerkingsverband inclusief sporten en bewegen WMO regio Haaglanden	€ 5.000				
	Impuls Breedtesport	€ 20.000	Impuls Breedtesport	€ 20.000	Impuls Breedtesport	€ 20.000
	Integrale activiteitenkalender	€ 10.000	Integrale activiteitenkalender	€ 5.000	Integrale activiteitenkalender	€ 5.000
			Transparant en rechtvaardig tarievenstelsel	€ 10.000		
	Buurthuis van de Toekomst	€ 20.000				
	TOTAAL	€ 175.000	TOTAAL	€ 145.000	TOTAAL	€ 145.000

Financiering middels uitbreiding combinatiefuncties

Bij het opstellen van het sportakkoord en daaropvolgend deze uitvoeringsagenda was nog onvoldoende duidelijk of de uitbreiding van de combinatiefuncties gehonoreerd zou worden. Inmiddels is de aanvraag voor 2020 gehonoreerd. Echter de maximale uitbreiding voor 2021 en verder is landelijk door het ministerie bevroren. Onduidelijk is hoe lang dit aanhoudt en wat de consequenties zijn voor het budget van combinatiefuncties vanaf 2021.

In 2019 zijn op bestuurlijk niveau afspraken gemaakt over de extra inzet van de combinatiefuncties. Besloten is de uitbreiding in 2020 volledig te benutten voor het ondersteunen van verenigingen. Dit betekent dat de acties genoemd bij het thema “inclusief sporten – iedereen kan meedoen” in 2020 niet uit deze uitbreiding bekostigd kunnen worden. Om deze acties toch uit te kunnen voeren is er een extra budget van € 25.000 benodigd. De dekking voor dit extra budget wordt via de eerste halfjaarrapportage 2020 gevraagd.